

Call for proposals

Praktijkennis voor Voedsel en Groen:
Verdiepingsregeling voor
duurzame bedrijfsovername

Februari 2023
Nationaal Regieorgaan
Praktijkgericht Onderzoek SIA
(onderdeel van NWO)

voor praktijkgericht
onderzoek

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Achtergrond	3
1.2	Beschikbaar budget	3
1.3	Indieningsdeadline	3
2.	Doel	5
2.1	Doelstelling van het programma	5
2.2	Doelstelling van de regeling	6
2.3	Maatschappelijke impact	7
3.	Voorwaarden voor aanvragers	8
3.1	Wie kan aanvragen	8
3.2	Wat kan aangevraagd worden	8
3.3	Het opstellen en indienen van de aanvraag	8
3.4	Indieningsvoorwaarden	9
3.5	Subsidievoorwaarden	10
3.6	Financiële voorwaarden	13
3.7	Aanvullende informatie	16
4.	Beoordelingsprocedure	18
4.1	De San Francisco Declaration (DORA)	18
4.2	Procedure	19
4.3	Criteria	21
5.	Subsidieverplichtingen	24
5.1	Uitvoering van het project	24
6.	Contact en overige informatie	27
6.1	Contact	27
6.2	ISAAC-helpdesk	27
6.3	Overige informatie	27
7.	Bijlage	28

1. Inleiding

In deze call for proposals leest u hoe de aanvraagprocedure is ingericht voor Praktijkkennis voor Voedsel en Groen: Verdiepingsregeling voor duurzame bedrijfsovername, indieningsronde februari 2023.

Deze call for proposals valt onder de verantwoordelijkheid van het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA (hierna Regieorgaan SIA). Regieorgaan SIA stimuleert de kwaliteit en de impact van het praktijkgericht onderzoek van hogescholen en is onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

U vindt in deze call for proposals achtereenvolgens informatie over het doel van de regeling (hoofdstuk 2), de voorwaarden voor de subsidieaanvraag (hoofdstuk 3) en hoe uw aanvraag wordt beoordeeld (hoofdstuk 4). Deze informatie heeft u nodig om een aanvraag voor subsidie te kunnen indienen. In hoofdstuk 5 vindt u de subsidieverplichtingen die van toepassing zijn in geval van toekenning, in hoofdstuk 6 vindt u contactgegevens.

1.1 Achtergrond

De subsidieregeling Verdiepingsregeling voor duurzame bedrijfsovername is onderdeel van het programma Praktijkkennis voor Voedsel en Groen. Dit is een onderzoeksprogramma van Regieorgaan SIA en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Met het programma en de regeling wordt ingezet op praktijkgericht onderzoek van hogescholen dat bijdraagt aan handelingsperspectieven voor professionals die werken aan bedrijfsovernames in het groene domein. Dit sluit aan bij de strategische ambitie van Regieorgaan SIA om de positie van de hogescholen in de kennisketen verder te verankeren.

1.2 Beschikbaar budget

Het subsidieplafond voor deze call for proposals bedraagt € 900.000. Binnen deze call for proposals wordt naar verwachting maximaal 1 aanvraag toegekend.

1.3 Indieningsdeadline

De sluitingsdatum voor het indienen van aanvragen is 7 februari 2023, om 14:00:00 uur CET.

Bij het indienen van uw aanvraag in ISAAC voert u online gegevens in. Begin ten minste één dag vóór de sluitingsdatum van deze call for proposals met het indienen van uw aanvraag. Aanvragen die na de sluitingsdatum worden ingediend, worden niet in behandeling genomen.

2. Doel

Dit hoofdstuk beschrijft de doelstelling van het programma, de doelstelling van de regeling en maatschappelijke impact.

2.1 Doelstelling van het programma

Het [programma Praktijkkennis voor Voedsel en Groen](#) roept hogescholen op tot het doen van thematisch onderzoek, met als doel het bevorderen van de bijdrage van hogescholen aan specifieke maatschappelijke opgaven in het groene domein.

Het uit te voeren praktijkgerichte onderzoek heeft drie doelen:

- 1 Het levert nieuwe kennis op.
- 2 Het levert een bijdrage aan de actualisatie van het onderwijs.
- 3 Het zorgt voor doorwerking in de praktijk.

De nieuwe kennis die voortkomt uit het onderzoek bouwt voort op bestaande kennis. Deze nieuwe kennis kan ook een samenvoeging van (deels) bestaande kennis zijn, die in de nieuwe combinatie mogelijke nieuwe inzichten geeft.

De actualisatie van het onderwijs vindt bijvoorbeeld plaats door middel van verdere ontwikkeling van het curriculum van de onderwijsinstellingen. Ook inbedding van ontwikkelde kennis, training van docenten en het inzetten van opdrachten en afstudeertrajecten zijn voorbeelden van de actualisatie van het onderwijs.

Doorwerking van het onderzoek in de praktijk leidt tot concrete handelingsperspectieven, zodat professionals de kennis kunnen toepassen in hun beroepspraktijk. Daarbij is het essentieel dat er in het onderzoek steeds een wisselwerking is tussen praktijk en onderzoek: praktijkervaring komt terug in het onderzoek en onderzoeksresultaten worden toegepast in de praktijk, zodat de toepassing van kennis in de praktijk wordt verbeterd.

Binnen het programma Praktijkkennis voor Voedsel en Groen vormen de regelingen die gericht zijn op duurzame bedrijfsovername een subprogramma. De regelingen zijn onderdeel van de uitvoering van het opleidings- en coachingsdeel van de Borgstellingsregeling Vermogensversterkende Kredieten (VVK). De toenmalig minister van LNV heeft Regieorgaan SIA gevraagd een programma duurzame bedrijfsovername in te richten waarin onafhankelijk advies en begeleiding bij duurzame bedrijfsovername ontwikkeld worden. Dit is ook te lezen in de [brief die voormalig minister Schouten in 2019 naar de Tweede Kamer stuurde](#). De regelingen hebben een onderlinge samenhang en staan in verbinding met elkaar middels een uitwisselingsprogramma gefaciliteerd door Regieorgaan SIA.

Het subprogramma bestaat uit drie regelingen:

- Living labs duurzame bedrijfsovername, [indieningsronde december 2019](#)
- Living labs duurzame bedrijfsovername, [indieningsronde september 2022](#)
- [Verdiepingsregeling](#)

2.2 Doelstelling van de regeling

Voor zowel de overnemende als de overdragende ondernemer is het van belang dat de bedrijfsovername duurzaam is. Dit betekent dat het bedrijf na overname een (ecologisch en economisch) duurzaam bedrijfs- en verdienmodel heeft, financieel gezond is en de familieverhoudingen goed zijn (familiegeluk). Dit draagt bij aan de in het regeerakkoord van Rutte III beschreven wens tot het vergroten van het toekomstperspectief van jonge boeren en het continuïteitsperspectief van gezinsbedrijven en daarmee ook aan het behoud van de vitaliteit en leefbaarheid van het platteland en het stimuleren van innovatie op het boerenerf. Binnen het programma Praktijkkennis voor Voedsel en Groen wordt in de vorm van *living labs* onderzoek gedaan naar de begeleiding van ondernemers in het overnameproces. Om deze begeleiding te optimaliseren is het nodig om de juiste kennis en inzichten te kunnen inzetten binnen de specifieke context.

De doelstelling van deze call is gebaseerd op een inventarisatie bij bedrijfsovernemers, -overdragers, adviseurs, onderzoekers, docenten en beleidsmakers. Uit de inventarisatie blijkt dat op een vijftal onderwerpen er al voldoende kennis beschikbaar is. Deze onderwerpen hebben echter een wisselwerking met elkaar waardoor de beschikbare kennis binnen de specifieke context van het groene domein niet toereikend is. Daarom wordt met deze call de mogelijkheid geboden om de vijf onderwerpen integraal en in samenhang te onderzoeken om zo tot de gewenste verdieping te komen die handelingsperspectieven geeft aan de specifieke beroepspraktijk.

De vijf onderwerpen zijn:

- 1 sociaal-emotionele aspecten
- 2 financieel traject van overname
- 3 verschillende verdienmodellen
- 4 competenties en vaardigheden
- 5 kennis over en handelingsperspectieven voor de maatschappelijke context

Deze vijf onderwerpen zijn in de bijlage verder beschreven.

Bestaande kennis uit zowel het groene domein als buiten het groene domein kan gecombineerd worden met nieuw opgedane inzichten en kennis om handelingsperspectieven te bieden. De beoogde gebruikers van de te genereren kennis en inzichten zijn niet alleen de overdragende en overnemende ondernemers, maar ook de procesbegeleiders en andere erfbetreders, onderzoekers en docenten binnen het groene domein.

Om mogelijke consortiumpartners bij elkaar te brengen en een gezamenlijk projectplan uit te werken, faciliteert Regieorgaan SIA een matchmakingsbijeenkomst op woensdag 28 september 2022. Deelname aan deze bijeenkomst is niet verplicht om te mogen indienen maar wordt wel sterk aanbevolen.

Om de interactie tussen het beoogde project en de living labs uit de andere regelingen die gericht zijn op duurzame bedrijfsovername te stimuleren, is deelname vanuit het beoogde consortium aan de activiteiten van het overkoepelende uitwisselingsprogramma verplicht.

2.3 Maatschappelijke impact

De leefbaarheid van de buitengebieden is sterk verbonden met vitaliteit van de agrarische sector. Een goed verlopende bedrijfsopvolging is noodzakelijk voor de toekomst van die vitaliteit. Dat is enerzijds doordat de agrarische bedrijven kansen geven voor werk en wonen voor een nieuwe generatie en anderzijds doordat een nieuwe generatie nieuwe inzichten en mogelijkheden brengt in de bedrijfsvoering. De nieuwe generatie kan en wil veelal ook niet anders dan bijdragen aan de maatschappelijke vraagstukken die met het agrarische bedrijf verbonden zijn. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de vraagstukken rond stikstofuitstoot, biodiversiteitsherstel en -stimulering en klimaatrobuustheid van teelten.

In het [Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'](#) is vastgelegd dat de continuïteit van familiebedrijven wordt ondersteund door (reële) bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken. Deze call draagt bij aan de mogelijkheden om deze ambitie in te vullen.

3. Voorwaarden voor aanvragers

Dit hoofdstuk bevat de voorwaarden die gelden voor uw subsidieaanvraag. Eerst wordt beschreven wie subsidie kan aanvragen (paragraaf 3.1) en hoeveel u kunt aanvragen (paragraaf 3.2). Vervolgens vindt u de voorwaarden voor het opstellen en indienen van de aanvraag (paragrafen 3.3 en 3.4), de subsidievoorwaarden (paragraaf 3.5), financiële voorwaarden (paragraaf 3.6) en aanvullende informatie (paragraaf 3.7).

3.1 Wie kan aanvragen

Alleen door de overheid bekostigde hogescholen kunnen een aanvraag indienen. Dit zijn hogescholen zoals bedoeld in artikel 1.8 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

De persoon die de aanvraag indient in ISAAC wordt geacht hiertoe te zijn gemachtigd door het College van Bestuur van de aanvragende hogeschool.

3.2 Wat kan aangevraagd worden

In deze call for proposals kunt u maximaal € 900.000 aanvragen. De kosten die u kunt opvoeren in uw aanvraag vindt u in paragraaf 3.6.

3.3 Het opstellen en indienen van de aanvraag

U kunt uw aanvraag alleen indienen via ISAAC. Aanvragen die niet via ISAAC zijn ingediend, worden niet in behandeling genomen.

Voor het opstellen van uw aanvraag doorloopt u de volgende stappen:

- download het aanvraagformulier vanuit het online aanvraagstelsel ISAAC;
- vul het aanvraagformulier in;
- sla het formulier op als pdf en upload het in ISAAC;
- vul de online in ISAAC gevraagde gegevens in.

Voorzie uw aanvraag van de volgende verplichte bijlagen:

- het projectvoorstel (pdf);
- de begroting (excel) met aangevraagde subsidie, cofinanciering en kostenonderbouwing;
- een overzicht van betrokken projectgroepleden (excel) in het kader van de Code omgang met persoonlijke belangen van NWO.

In het geval Regieorgaan SIA templates beschikbaar heeft gesteld voor de verplichte bijlagen, moet u deze templates gebruiken voor uw aanvraag.

De bijlagen moeten los van de aanvraag geüpload worden in ISAAC. Andere bijlagen dan hierboven vermeld zijn niet toegestaan.

Het is verplicht uw aanvraag in het Nederlands of Engels op te stellen. Binnen het aanvraag- en beoordelingsproces correspondeert Regieorgaan SIA altijd in het Nederlands, ook als u uw aanvraag in het Engels opstelt.

U bent als aanvrager verplicht de aanvraag via uw ISAAC-account in te dienen. Heeft u nog geen ISAAC-account? Maak dan minimaal één werkdag voordat u de aanvraag indient een account aan. Zo kunnen eventuele problemen met aanmelden nog op tijd worden opgelost. Als de aanvrager al een account bij NWO heeft, hoeft deze geen nieuw account aan te maken om een nieuwe aanvraag in te dienen.

- Het inlogscherf ISAAC is bereikbaar via:
www.isaac.nwo.nl/isaac-web/home
- De handleiding ISAAC is bereikbaar via:
www.isaac.nwo.nl/isaac-web/help
- De ISAAC helpdesk is bereikbaar via:
isaac.helpdesk@nwo.nl

Voor vragen van technische aard verzoeken wij u contact op te nemen met de ISAAC-helpdesk.

[Bekijk de volledige call for proposals in ISAAC \(directe link\).](#)

3.4 Indieningsvoorwaarden

Formele voorwaarden voor indiening

Regieorgaan SIA toetst uw aanvraag op onderstaande voorwaarden. Alleen als uw aanvraag aan deze voorwaarden voldoet, wordt deze in behandeling genomen. U wordt gevraagd om na de sluitingsdatum van de call beschikbaar te zijn om eventuele administratieve correcties door te voeren en zo (alsnog) te voldoen aan de voorwaarden voor indiening. Zie paragraaf 4.2 voor verdere uitleg.

Deze voorwaarden zijn:

- de aanvrager voldoet aan de in paragraaf 3.1 gestelde voorwaarden;
- het aanvraagformulier en de verplichte bijlagen zijn, na eventueel eenmalig verzoek tot aanvulling of wijziging, juist, compleet en volgens de instructies ingevuld;
- de aanvraag is ingediend via het ISAAC-account van de persoon die hiertoe gemachtigd is door de aanvragende instelling;
- de aanvraag is ontvangen voor of op de gestelde sluitingsdatum van 7 februari 2023;
- de aanvraag is in het Nederlands of Engels opgesteld;

- de begroting is volgens de financiële voorwaarden van deze call for proposals opgesteld;
- het project heeft een looptijd van minimaal 36 en maximaal 48 maanden en start vanaf 1 juni 2023, met een uiterste startdatum van 1 december 2023;
- alle vereiste bijlagen zijn, na eventueel verzoek tot aanvulling of wijziging, compleet en volgens de instructies ingevuld en voorwaarden van deze call for proposals opgesteld en ingediend.

3.5 Subsidievoorwaarden

Op alle aanvragen is de NWO-subsidieregeling 2017 van toepassing.

Datamanagement

Resultaten van wetenschappelijk onderzoek moeten kunnen worden gerepliceerd, geverifieerd en gefalsificeerd. In het digitale tijdperk betekent dit dat behalve publicaties ook onderzoeksdata zo veel mogelijk vrij toegankelijk moeten zijn.

Regieorgaan SIA verwacht dat de onderzoeksdata die voortkomen uit projecten die door Regieorgaan SIA zijn gefinancierd zo veel mogelijk vrij beschikbaar komen voor hergebruik door andere onderzoekers. Regieorgaan SIA hanteert daarbij het principe: “zo open als mogelijk, beschermd indien nodig”.

Van onderzoekers wordt verwacht dat zij ten minste die data en/of niet-numerieke resultaten die ten grondslag liggen aan de conclusies van binnen het project gepubliceerde werken openbaar maken, gelijktijdig met de publicatie zelf. Eventuele kosten die hiervoor worden gemaakt, kunnen worden meegenomen in de begroting.

Onderzoekers maken kenbaar hoe met data voortkomend uit het project wordt omgegaan aan de hand van de datamanagementparagraaf in de aanvraag, en eventueel het datamanagementplan na toekenning van subsidie.

Datamanagementparagraaf

De datamanagementparagraaf maakt deel uit van de aanvraag. Onderzoekers wordt gevraagd reeds voor aanvang van het onderzoek te bedenken hoe de verzamelde data geordend en gecategoriseerd moeten worden zodat zij vrij beschikbaar kunnen worden gesteld.

Vaak zullen al vóór het tot stand komen van de data en de analyse daarvan maatregelen getroffen moeten worden om opslag en deling later mogelijk te maken. Indien niet alle data voortkomende uit het project openbaar gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld om redenen van privacy, ethiek of valorisatie, dient de aanvrager dit beargumenteerd kenbaar te maken in de datamanagementparagraaf.

De datamanagementparagraaf wordt niet beoordeeld en daarom ook niet meegewogen in de beslissing om een aanvraag al dan niet toe te kennen.

De beoordelingscommissie kan wel advies geven met betrekking tot de datamanagementparagraaf.

Wetenschappelijke integriteit

Het project dat Regieorgaan SIA financiert moet, conform de NWO-Subsidieregeling 2017, uitgevoerd worden in overeenstemming met de nationaal en internationaal aanvaarde normen van wetenschappelijk handelen zoals neergelegd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (2018). Met het indienen van de aanvraag committeert de aanvrager zich aan deze code.

In geval van (mogelijke) schending van deze normen bij een door Regieorgaan SIA gefinancierd project, dient de aanvrager Regieorgaan SIA hiervan onverwijld op de hoogte te stellen en dient deze alle ter zake relevante documenten aan Regieorgaan SIA te overleggen. Meer informatie over de gedragscode en het beleid op het gebied van wetenschappelijke integriteit vindt u op de website: www.nwo.nl/integriteit.

Ethische verklaring of vergunning

Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om na te gaan of voor de uitvoering van het voorgestelde project een ethische verklaring of vergunning noodzakelijk is. De aanvrager dient ervoor te zorgen dat deze tijdig wordt verkregen bij de relevante instelling of ethische commissie.

Bij toekenning wordt de subsidie verleend onder de voorwaarde dat de benodigde ethische verklaring of vergunning vóór de uiterste startdatum van het project is verkregen. Het project kan pas starten nadat Regieorgaan SIA een kopie van de ethische verklaring of vergunning heeft ontvangen.

Nagoya Protocol

Het Nagoya Protocol zorgt voor een eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit het gebruik van genetische rijkdommen (Access and Benefit Sharing; ABS). Onderzoekers die voor hun onderzoek gebruikmaken van genetische bronnen in/uit het buitenland dienen zich op de hoogte te stellen van het Nagoya Protocol (www.absfocalpoint.nl). Regieorgaan SIA gaat ervan uit dat zij de noodzakelijke acties ten aanzien van het Nagoya Protocol nemen.

Lector

De aanvraag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van een lector, verbonden aan de aanvragende hogeschool. De lector kan als projectleider optreden.

Inzet van de subsidie

De subsidie is bestemd voor de aanvragende hogeschool.

De looptijd van het project is minimaal 36 maanden en maximaal 48 maanden. Inzet van de subsidie buiten de looptijd is niet mogelijk.

De subsidie is uitsluitend bestemd voor het uitvoeren van activiteiten conform de toegekende aanvraag. Financiering van (deel) activiteiten die al zijn gefinancierd vanuit andere bronnen, is niet mogelijk.

Uitgesloten van subsidie zijn aanvragen die zich uitsluitend richten op deskundigheidsbevordering van personeel, het ontwikkelen van een nieuwe opleiding/nieuw curriculum voor de hogeschool en/of behoren tot reguliere activiteiten van een hogeschool.

Consortium

Het consortium bestaat uit ten minste twee door de overheid bekostigde hogescholen. Daarnaast bestaat het consortium uit minimaal zes mkb-ondernemingen aangevuld met een koepel- of brancheorganisatie of andere organisatie die het stimuleren van innovatie in het mkb in haar doelstellingen heeft staan. Deze consortiumpartners bevestigen hun deelname aan het consortium door middel van een handtekening op het aanvraagformulier van de subsidieaanvraag.

Mkb-ondernemingen (waaronder ook zzp'ers) die participeren in een consortium voldoen aan de volgende criteria:

- er is sprake van een onderneming, te weten: een eenheid, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitvoert;
- de onderneming staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel;
- er is sprake van een onderneming met minder dan 250 werknemers en een jaarlijkse omzet van minder dan € 50 miljoen of een balanstotaal van € 43 miljoen. Voor de vaststelling of aan deze maxima wordt voldaan, moet een onderneming die onderdeel is van een groep bedrijven of een concern zowel het personeel, de omzet en het balanstotaal van dit concern mee tellen.

Een koepel- of brancheorganisatie is een structurele samenwerking van ondernemingen. De samenwerkingsorganisatie helpt bij het verbreden van het projectnetwerk en de verspreiding van projectresultaten.

De consortiumpartners worden opgenomen in de begroting. Het is mogelijk om ook anderen aan te laten sluiten bij het consortium. Partijen die niet op de begroting staan kunt u aangeven in het aanvraagformulier onder overige betrokken partijen.

3.6 Financiële voorwaarden

Subsidiabele kosten

De kosten die u kunt opvoeren in de begroting zijn: de loonkosten van hogescholen, de kosten van inschakeling van studenten en materiële kosten (waaronder kosten van de overige consortiumpartners). Alle op te voeren kosten zijn inclusief eventuele niet-verrekenbare btw.

Loonkosten hogescholen

Voor de loonkosten van personeel van hogescholen worden de uurtarieven gehanteerd conform de Handleiding overheidstarieven (HOT) 2022, tabel 2: integrale loonkosten per salarisschaal, kolom uurtarief productieve uren, excl. btw. Deze tarieven kunt u tijdens de gehele looptijd toepassen.

Schaal	Uurtarief productieve uren
1	41
2	43
3	46
4	49
5	52
6	54
7	58
8	62
9	67
10	72
11	81
12	90
13	101
14	110
15	118
16	127
17	136
18	140

Deze tarieven zijn integraal toepasbaar en u kunt deze tarieven zonder verdere onderbouwing toepassen.

Het tarief van een medewerker wordt bepaald op basis van de inschaling van de betreffende medewerker onder de cao hbo (hoger beroepsonderwijs). Hogere tarieven dan de HOT zijn niet toegestaan.

Projectmanagement

In de HOT zit een opslag voor overhead. Voor projectmanagement mag de aanvrager maximaal 10% van de totale projectkosten in de begroting als kosten opvoeren.

Kosten studenten

U mag studenten, verbonden aan de hogeschool, inzetten voor het project. De kosten hiervan kunt u binnen het project opvoeren.

Per subsidiejaar kunt u het volgende opvoeren:

- De inzet van uren van studenten die als onderdeel van hun opleiding meewerken in het project. Deze studenten krijgen in dit geval ook studiepunten voor hun werkzaamheden. Als kosten kunt u opvoeren de stagevergoeding zoals die binnen uw hogeschool gebruikelijk is met een maximum van € 25 per uur. U mag een student voor maximaal 1.650 uur inzetten en/of;
- De inzet van uren van studenten die extra-curriculair meewerken in het project. Per student kunt u maximaal 250 uur, met een maximum van € 25 per uur, als kosten opvoeren.

In beide situaties geldt: u kunt alleen de werkelijk aan de student uitbetaalde bedragen met een maximumuurtarief van € 25 opvoeren. Uren en uurtarieven boven de gestelde maxima kunt u niet opvoeren. Er is geen maximum gesteld aan het totale aantal studenten dat meewerkt in het project.

Materiële kosten

Tot materiële kosten behoren de voor de uitvoering van het project noodzakelijke kosten van de overige consortiumpartners. De bepaling van het uurtarief van de consortiumpartners (anders dan hogescholen) is als volgt:

Consortiumpartner	Uurtarief vastgelegd in
Universiteiten: promovendi en postdocs	UNL-tarieven of NFU tarieven, zie https://www.nwo.nl/salaristabellen
Universiteiten: overige wetenschappelijke functies	Handleiding Overheidstarieven 2022
TO2-instituten	Handleiding Overheidstarieven 2022
Overige partners, waaronder publieke partijen en mkb-partijen	Bepaling uurtarief is vrij, met een maximum van € 130 per uur, excl. btw

Voor personeel in het buitenland worden de lokale tarieven vergoed. Meer informatie over de voorwaarden hiervan vindt u op de [website van NWO](#).

Onder overige partners worden ook verstaan:

- onderwijsinstellingen anders dan een door de overheid bekostigde hogeschool zoals gedefinieerd in paragraaf 3.1;
- projectmedewerkers die gedetacheerd zijn bij een hogeschool en die alleen voor dit project worden ingeleend. Een uitzondering geldt voor projectmedewerkers die een detacheringsovereenkomst hebben met een hogeschool die niet alleen betrekking heeft op detachering binnen dit project. De kosten van deze projectmedewerkers mogen onder de loonkosten van de hogeschool worden opgevoerd.

Tot materiële kosten voor de uitvoering van het project behoren daarnaast het verbruik van materialen, hulpmiddelen, prototypes, testopstellingen en overige kosten zoals (internationale) dienstreizen en kosten voor (open access) publicaties.

Aanschaffingen van machines en apparatuur worden niet tot de projectkosten gerekend. Voor machines en apparatuur kunnen slechts de aan het project toe te rekenen afschrijvingskosten of leasetermijnen worden opgevoerd.

Afschrijvingstermijnen worden berekend op basis van de historische aanschafprijs exclusief financieringskosten, een lineaire afschrijvingsmethode en een levensduur van vijf jaar. Opvoering van kosten voor gebruik van apparatuur ouder dan vijf jaar is dus niet mogelijk.

Besteding subsidie ten behoeve van consortiumpartners

In totaal mag maximaal 25% van het subsidiebedrag besteed worden aan de kosten van de consortiumpartners, zijnde niet de hogescholen.

Cofinanciering

De consortiumpartners dragen via cofinanciering bij aan de uitvoering van het project. Deze cofinanciering is ten minste 10% van de totale subsidie.

De cofinanciering kan *in cash* en/of *in kind* (op geld waardeerbare zaken als materiële kosten en uren) plaatsvinden.

De omvang van de *in cash* en/of *in kind* cofinanciering geeft u bij uw aanvraag aan in de begroting.

Rekenvoorbeeld:

Bij een gevraagde subsidie van € 900.000 bedragen de totale projectkosten minimaal € 990.000. De minimale cofinanciering hierbij is € 90.000.

Maxima aangevraagde subsidiebedragen

De aangevraagde subsidiebedragen in de ingediende begroting gelden als maxima.

3.7 Aanvullende informatie

Op het aanvraagformulier vragen wij u aan te geven bij welke thema's en beleidslijnen uw aanvraag aansluit. Deze informatie ondersteunt ons onder meer bij het maken van beleidskeuzes. Meer informatie hierover vindt u op onze [webpagina Informatieverzameling en monitoring](#).

Aansluiting op 'Thema's met impact' (VH) en Onderwijssectoren

Regieorgaan SIA wil graag geïnformeerd worden over hoe de aanvraag zich verhoudt tot de onderzoeksthema's, gespecificeerd in [Praktijkgericht onderzoek als kennisversneller, Strategische onderzoeksagenda hbo 2022 - 2025](#) van de Vereniging Hogescholen. Op het aanvraagformulier geeft u daarom aan bij welke thema's uit deze onderzoeksagenda de activiteiten aansluiten.

Daarnaast wenst Regieorgaan SIA geïnformeerd te worden over de aansluiting van het project bij de onderwijssectoren.

Bijdrage aan Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid

Klimaatverandering, cybersecurity, vergrijzing: onze samenleving staat voor een aantal grote uitdagingen. Deze uitdagingen vragen om baanbrekende innovatieve oplossingen met impact. Dit biedt economische kansen voor publieke en private partijen om samen innovatieve oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken.

Centraal in het nieuwe Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid staan een viertal maatschappelijk belangrijke thema's:

- Energietransitie & duurzaamheid
- Landbouw, water & voedsel
- Gezondheid & zorg
- Veiligheid

Deze thema's zijn uitgewerkt in 25 missies die concrete ambities bevatten.

Daarnaast wordt ingezet op:

- Sleuteltechnologieën
- Maatschappelijk verdienvermogen

Kijk voor meer informatie op onze [webpagina over het Missiegedreven Topsectoren en Innovatiebeleid](#). Indien van toepassing geeft u in de aanvraag aan bij welke Kennis- en Innovatieagenda (KIA) het project aansluit.

Topsectoren

Regieorgaan SIA wil, als dat van toepassing is, ook graag weten tot welke topsector of topsectoren uw project zich verhoudt. Meer informatie over de topsectoren vindt u op topsectoren.nl.

Bijdrage aan NWA

Regieorgaan SIA zet zich actief in om hogescholen optimaal mee te laten doen met praktijkgericht onderzoek binnen de verschillende routes van de [Nationale Wetenschapsagenda \(NWA\)](#). Indien van toepassing geeft u in de aanvraag daarom aan bij welke NWA-route het project aansluit.

Aansluiting op de expertisecusters van het Centre of Expertise Groen

Regieorgaan SIA wil graag geïnformeerd worden over hoe de aanvraag zich verhoudt tot de expertisecusters, gespecificeerd op de [webpagina van het Centre of Expertise Groen](#). Op het aanvraagformulier geeft u daarom aan bij welke expertisecusters de activiteiten aansluiten.

4. Beoordelingsprocedure

Dit hoofdstuk beschrijft de San Francisco Declaration (paragraaf 4.1) en vervolgens hoe de beoordelingsprocedure verloopt (paragraaf 4.2). Tot slot leest u de criteria waaraan de beoordelingscommissie uw aanvraag toetst (paragraaf 4.3).

Voor alle bij de beoordeling en/of besluitvorming betrokken personen is de NWO Code Persoonlijke Belangen van toepassing (www.nwo.nl/code).

Regieorgaan SIA streeft naar een inclusieve cultuur, waarin geen plaats is voor bewuste of onbewuste barrières vanwege culturele, etnische of religieuze achtergrond, gender, seksuele oriëntatie, gezondheid of leeftijd (www.nwo.nl/diversiteit-en-inclusie).

Regieorgaan SIA stimuleert leden van een beoordelingscommissie actief om zich bewust te worden van impliciete associaties en te proberen deze te minimaliseren. Regieorgaan SIA voorziet hen van informatie over concrete manieren om de beoordeling van een aanvraag te verbeteren.

4.1 De San Francisco Declaration (DORA)

NWO is ondertekenaar van de San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA). DORA is een wereldwijd initiatief dat beoogt de manier waarop onderzoek en onderzoekers worden beoordeeld te verbeteren. DORA bevat aanbevelingen voor onderzoeksfinanciers, onderzoeksinstellingen, wetenschappelijke tijdschriften en andere partijen.

DORA richt zich op het terugdringen van het onkritisch gebruik van bibliometrische indicatoren en het wegnemen van onbewuste vooringenomenheid (unconscious bias) bij de beoordeling van onderzoek en onderzoekers. Overkoepelende filosofie van DORA is dat onderzoek moet worden beoordeeld op zijn eigen kwaliteiten en verdiensten in plaats van op basis van afgeleide indicatoren, zoals het tijdschrift waarin het onderzoek wordt gepubliceerd.

Voor Regieorgaan SIA betekent dit dat commissieleden verzocht wordt bij de beoordeling van aanvragen niet af te gaan op indicatoren als de Journal Impact Factor of de H-index. Aanvragers mogen deze in hun aanvragen ook niet vermelden.

Bij het beoordelen van het wetenschappelijk track record van kandidaten gaat Regieorgaan SIA uit van een brede definitie van wetenschappelijke output. Naast publicaties worden aanvragers gestimuleerd ook andere wetenschappelijke producten te vermelden, zoals datasets, patenten, software en -code, producten, tools, nieuwe handelingsperspectieven enzovoort.

Voor meer informatie over wat NWO doet om de principes van DORA te implementeren zie: www.nwo.nl/dora

4.2 Procedure

De aanvraagprocedure bestaat uit de volgende stappen:

- Indiening van de aanvraag
- In behandeling nemen van de aanvraag
- Beoordeling door een beoordelingscommissie
- Interview
- Vergadering beoordelingscommissie
- Besluitvorming

Vanwege de in de beoordelingscommissie aanwezige expertise, heeft Regieorgaan SIA besloten om bij de beoordeling van de aanvragen gebruik te maken van de mogelijkheid gegeven in artikel 2.2.4, lid 2, van de NWO Subsidieregeling 2017, om de beoordelingsprocedure uit te voeren zonder referenten in te schakelen.

Indiening van de aanvraag

Voor indiening van de aanvraag zijn standaardformulieren beschikbaar in ISAAC. In uw aanvraag moet u zich houden aan de vragen die in deze formulieren staan en aan de werkwijze die in de toelichting staat. Ook moet u zich houden aan de voorwaarden voor het maximale aantal woorden en pagina's. Uw volledig ingevulde aanvraagformulier en de verplichte bijlagen moeten voor de sluitingsdatum via ISAAC zijn ontvangen (zie paragraaf 1.3). Na dit tijdstip kunt u geen aanvraag meer indienen. De aanvrager ontvangt na indiening van de aanvraag een ontvangstbevestiging.

In behandeling nemen van de aanvraag

Zo snel mogelijk nadat u uw aanvraag hebt ingediend, hoort u of Regieorgaan SIA uw aanvraag in behandeling neemt. We bepalen dit aan de hand van de criteria zoals aangegeven in paragraaf 3.4. Alleen als uw aanvraag hieraan voldoet, kan Regieorgaan SIA deze in behandeling nemen. U wordt gevraagd om gedurende twee weken na de sluitingsdatum beschikbaar te zijn om eventuele administratieve correcties door te voeren om (alsnog) te voldoen aan de voorwaarden voor indiening. U krijgt één keer de gelegenheid om de correcties door te voeren, hiervoor krijgt u vijf werkdagen de tijd. Als blijkt dat de nieuw ingediende stukken wederom niet volledig en/of juist zijn, nemen wij uw aanvraag niet in behandeling.

Beoordeling door een beoordelingscommissie

Wanneer een aanvraag in behandeling is genomen, wordt de aanvraag voorgelegd aan een onafhankelijke beoordelingscommissie. De commissie bestaat uit experts uit de onderzoekswereld en uit de praktijk.

De beoordelingscommissie beoordeelt elke aanvraag afzonderlijk. De commissie beoordeelt op basis van de beoordelingscriteria zoals genoemd in paragraaf 4.3. De vragen en opmerkingen van de beoordelingscommissie worden schriftelijk zonder scores gedeeld met de aanvragers in voorbereiding op het interview.

Interview

De aanvragers ontvangen een uitnodiging voor een interview. Tijdens het interview heeft de beoordelingscommissie de gelegenheid om vragen te stellen. De aanvrager kan hier tijdens het interview in de discussie met de commissie op reageren. Op deze wijze wordt hoor- en wederhoor toegepast. Het interview is een belangrijk onderdeel van de beoordeling en kan leiden tot bijstelling van de beoordeling en de score van de aanvraag tot dan toe.

Vergadering beoordelingscommissie

Het interview fungeert als startpunt voor de plenaire bespreking van de aanvragen door de beoordelingscommissie.

De commissie stelt naar aanleiding van de bespreking een schriftelijk advies op aan het bestuur van Regieorgaan SIA. Het advies komt tot stand op basis van het definitieve oordeel van de aanvraag (getoetst aan de beoordelingscriteria zoals genoemd in paragraaf 4.3), de plaats in de rangorde en het maximaal beschikbare budget (subsidieplafond) voor deze call.

Besluitvorming

Tot slot toetst het bestuur van Regieorgaan SIA de gevolgde procedure en het advies van de beoordelingscommissie. Het bestuur besluit op basis van het advies van de beoordelingscommissie over het al dan niet toekennen van subsidie.

Tijdpad

Hieronder treft u het tijdpad aan voor deze call for proposals. Regieorgaan SIA kan het noodzakelijk achten om tijdens de lopende procedure nog aanpassingen in het tijdpad van deze call for proposals aan te brengen. Uiteraard ontvangt u hierover op tijd bericht.

Data (tijd CET)	Processtap
Dinsdag 7 februari 2023, 14:00:00 uur	Sluitingsdatum indiening aanvragen
Maart 2023	Schriftelijke reactie naar aanvragers
April 2023	Interview beoordelingscommissie
Mei 2023	Vaststelling beoordeling door beoordelingscommissie en besluitvorming door bestuur Regieorgaan SIA
Mei 2023	Bekendmaking besluit

4.3 Criteria

De aanvragen worden beoordeeld aan de hand van vier beoordelingscriteria: passendheid binnen de thematische afbakening, vraagarticulatie, netwerkvorming en onderzoeksplan. Deze criteria worden hieronder toegelicht.

Passendheid binnen de thematische afbakening

De vraag sluit aan bij de inhoudelijke doelstelling van het programma Praktijkkennis voor Voedsel en Groen en de afbakening zoals beschreven in hoofdstuk 2 van deze regeling.

Vraagarticulatie

- De vraag is aanwijsbaar afkomstig van (professionals werkzaam in) de beroepspraktijk;
- De aanvraag beschrijft duidelijk het proces waarlangs de vraagarticulatie plaatsgevonden heeft (workshops in het veld, surveys, verwijzingen naar presentaties, et cetera);
- De vraag is maatschappelijk relevant. Het is een meerwaarde als het gaat om een urgente vraag die uitnodigt tot het ontwikkelen van innovatieve kennis.

Netwerkvorming

- Betrokken consortiumpartners hebben een actieve rol in het onderzoek;
- Het consortium heeft aantoonbaar voldoende kennis en kwaliteit om het onderzoek uit te voeren;
- Het netwerk van personen of organisaties staat niet geïsoleerd, er zijn relaties met relevante initiatieven op het vakgebied, in het binnenland en/of buitenland;
- Het is van meerwaarde als het consortium een uitbreiding van een bestaand netwerk betreft;

Onderzoeksplan

- Het onderzoeksplan wordt beoordeeld op de volgende aspecten:
 - een duidelijke en concrete omschrijving van de beoogde bijdrage aan handelingsperspectieven binnen het beschreven doel van dit financieringsinstrument;
 - een volledige maar beknopte weergave van de *state-of-the-art*-kennis in de professionele praktijk en wetenschap, binnen en buiten Nederland. Hiertoe behoort een literatuurreview met actuele studies over het onderwerp van de aanvraag. Dit vraagt ook om een overzicht van toonaangevende regionale, landelijke of internationale kennisagenda's op dit onderwerp, de daaruit voortkomende initiatieven, de relevantie en de positie die de aanvraag hierin inneemt;
 - de onderzoeksvraag. Deze onderzoeksvraag is zorgvuldig geformuleerd, vormt een vertaling van de praktijkvraag en sluit aan bij de *state-of-the-art*-kennis;

- de beschrijving en onderbouwing van de voorgestelde methoden en analysetechnieken waarmee de onderzoeksvraag beantwoord zal worden. De methoden passen optimaal bij de aard van de vraagstelling. De methoden en analysetechnieken verlopen volgens een bepaalde systematiek en zijn daardoor inzichtelijk, reproduceerbaar en overdraagbaar;
- het activiteitenplan, dat meetbare (tussen)doelstellingen en te verwachten (tussen)resultaten bevat en waaruit zichtbaar wordt wie wat wanneer doet, waarom en wat het oplevert. De netwerkpartners komen in gezamenlijkheid tot kennisontwikkeling door zelf kennis in te brengen (kenniscirculatie). In het activiteitenplan staat helder beschreven welke rol praktijk-, onderzoeks- en onderwijspartners op zich nemen (bijvoorbeeld deelname focusgroepen, leerkringen, uitvoering van pilots).
- de beschrijving van de wijze waarop de doorwerking van de onderzoeksresultaten naar het onderwijs en onderzoeksgemeenschap wordt gerealiseerd;
- de haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Hieronder wordt verstaan:
 - o de mate waarin de gevraagde financiële middelen in een redelijke verhouding staan tot de aard, omvang en verwachte impact van het projectvoorstel;
 - o de mate van personele bezetting en kwaliteit als ook de mate van beschikbare middelen en tijdsinvestering;
 - o de mate waarin sprake is van een duidelijk belegd en gekwalificeerd projectmanagement;
 - o de mate waarin het beroepenveld bereid is zelf substantieel bij te dragen aan de uitvoering van het project (zoals financieel, beschikbaar stellen van apparatuur, werkruimte, in tijd door begeleiding, projectdeelname en dergelijke, beschikbaar stellen van patenten, door middel van licenties, et cetera).

Het criterium passendheid binnen de thematische afbakening wordt door de beoordelingscommissie beoordeeld met een voldoende of onvoldoende.

De criteria vraagarticulatie, netwerkvorming en onderzoeksplan krijgen een score in gehele getallen, oplopend van 1 tot en met 6, waarbij 6 de hoogste score vertegenwoordigt.

De kwaliteit van het onderzoeksplan weegt 50% mee in de beoordeling. De criteria vraagarticulatie en netwerkvorming wegen elk 25% mee in de beoordeling.

Alle aanvragen ontvangen een gewogen gemiddelde totaalscore op de criteria vraagarticulatie, netwerkvorming en onderzoeksplan en worden op basis van deze score in rangorde gezet.

Om in aanmerking te komen voor subsidie dient een aanvraag op het criterium passendheid bij de thematische afbakening een voldoende te scoren en op de criteria vraagarticulatie, netwerkvorming en onderzoeksplan een 4.00 of hoger te scoren.

5. Subsidieverplichtingen

In dit hoofdstuk worden de verschillende subsidieverplichtingen toegelicht die - in aanvulling op de in paragrafen 3.5 en 3.6 genoemde voorwaarden - van toepassing zijn na toekenning.

5.1 Uitvoering van het project

Penvoerder

De aanvrager is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project en treedt op als penvoerder.

De penvoerder benoemt de (beoogde) contactpersoon.

De penvoerder is ook verantwoordelijk voor het maken van afspraken met de consortiumpartners over de toegang tot en de rechten op onderzoeksresultaten en, indien van toepassing, over intellectueel eigendom. Daarnaast moeten afspraken worden gemaakt over datamanagement en open access publicaties, zoals hieronder weergegeven.

Monitoring

Is uw aanvraag toegekend? Dan houdt u Regieorgaan SIA op de hoogte van de voortgang van uw project. Na afloop van het project informeert u ons over de resultaten. In het subsidiebesluit leest u op welke manier u ons op de hoogte houdt van de voortgang en de resultaten.

Overdracht projectgegevens aan ministerie van LNV

Het ministerie van LNV is medefinancier van deze call en houdt graag overzicht van alle onderzoeken waarbij het betrokken is. Regieorgaan SIA deelt daarom van alle gehonoreerde subsidieaanvragen binnen deze call for proposals onderdelen van de projectvoorstellen, voortgangs- en eindrapportages en de naam, het e-mailadres en het telefoonnummer van de contactpersoon van het project met het ministerie van LNV.

Medewerkers van het ministerie van LNV hebben uitsluitend recht van inzage in deze documenten. Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de penvoerder van het project mogen zij geen mededelingen doen aan derden over inhoud die op basis van de publiek beschikbare samenvatting niet bekend is.

Datamanagement

Na toekenning van een aanvraag dient de penvoerder de datamanagementparagraaf uit te werken tot een datamanagementplan.

De penvoerder beschrijft in het plan of gebruik gemaakt wordt van bestaande data of dat het om een nieuwe dataverzameling gaat en hoe de dataverzameling dan FAIR: vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar gemaakt wordt. Het datamanagementplan dient voor indiening te zijn afgestemd met een *data steward* of vergelijkbare functionaris van de organisatie waar het project wordt uitgevoerd.

Uiterlijk vier maanden na toekenning van de aanvraag moet dat plan via ISAAC zijn ingediend bij Regieorgaan SIA. Regieorgaan SIA beoordeelt het plan zo snel mogelijk. Goedkeuring van het datamanagementplan door Regieorgaan SIA is voorwaarde voor de subsidieverlening. Het plan kan tijdens het onderzoek worden bijgesteld.

Meer informatie over het datamanagementprotocol van NWO staat op: www.nwo.nl/datamanagement.

Intellectueel eigendom

Indien van toepassing maakt u ook afspraken over intellectueel eigendom.

Open Access

NWO heeft de Berlin Declaration (2003) ondertekend en is lid van cOAlitie S (2018) en zet zich in om de resultaten van wetenschappelijk onderzoek dat door NWO gefinancierd wordt vrij toegankelijk te maken via internet (Open Access). Daarmee geeft NWO invulling aan het beleid van de Nederlandse regering om al het publiek gefinancierde onderzoek Open Access beschikbaar te maken.

Wetenschappelijke publicaties van onderzoek dat is gefinancierd op basis van toekenningen voortvloeiend uit deze call for proposals dienen daarom Open Access beschikbaar te zijn volgens de Beleidsregel Open Access.

Wetenschappelijke artikelen

Voor wetenschappelijke artikelen geldt dat zij direct op het moment van publicatie (zonder embargo) Open Access beschikbaar gesteld moeten worden via één van de volgende routes:

publicatie in een volledig open access tijdschrift of platform dat is geregistreerd in de DOAJ;

publicatie in een abonnementstijdschrift en het deponeren van tenminste de auteursversie van het artikel in een Open Access repository die is geregistreerd in OpenDOAR;

publicatie in een tijdschrift waarvoor een transformatieve Open Access overeenkomst beschikbaar is tussen de VSNU en een uitgever. Zie daarover: www.openaccess.nl.

Boeken

Voor boeken, boekhoofdstukken en bundels gelden afwijkende voorwaarden. Zie daarover de Beleidsregel Open Access op www.nwo.nl/openscience.

CC BY licentie

Met het oog op een optimale verspreiding van publicaties moet tenminste een Creative Commons (CC BY) licentie worden toegepast. Bij de aanwezigheid van zwaarwegende belangen kan de auteur verzoeken om te publiceren onder toepassing van een CC BY-ND licentie. Voor boeken, bundels en boekhoofdstukken staat de keuze van een CC BY licentie vrij.

Groen Kennisnet

De onderzoeksresultaten, tot stand gekomen met een programma Praktijkkennis voor Voedsel en Groen-subsidie, moeten ook via [Groen Kennisnet](#) openbaar worden gemaakt. De penvoerder wordt uitgenodigd om gebruik te maken van de verschillende mogelijkheden die dit platform biedt voor het publiceren van kennis. Neem hiervoor [contact op met Groen Kennisnet](#).

Kosten

Eventuele kosten voor publiceren in volledig Open Access tijdschriften kunnen worden opgenomen in de begroting onder de post materiële kosten. Kosten voor publicaties in hybride tijdschriften komen niet in aanmerking voor vergoeding door NWO. Voor Open Access boeken kan een beroep gedaan worden op het aparte NWO Open Access boekenfonds.

Voor een nadere toelichting op het open access beleid van NWO zie: www.nwo.nl/openscience.

6. Contact en overige informatie

6.1 Contact

Op de webpagina [Verdiepingsregeling voor duurzame bedrijfsovername](#) op de website van Regieorgaan SIA vindt u de meeste recente informatie over deze call for proposals. U vindt hier ook contactgegevens van de programmamanager.

6.2 ISAAC-helpdesk

Bij technische problemen met ISAAC neemt u contact op met de ISAAC-helpdesk. Raadpleeg voordat u contact opneemt eerst de handleiding van ISAAC.

De ISAAC-helpdesk is bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 10:00 uur tot 17:00 uur, met uitzondering van feestdagen.

Telefoonnummer: 070 - 344 06 00. U kunt uw vraag ook per e-mail stellen: isaac.helpdesk@nwo.nl. U ontvangt dan binnen twee werkdagen een reactie.

6.3 Overige informatie

Regieorgaan SIA verwerkt de persoonsgegevens die wij in het kader van deze call for proposals ontvangen conform onze [privacyverklaring](#).

Regieorgaan SIA kan aanvragers mogelijk benaderen voor een evaluatie van de procedure en de regeling.

Bijlage

Hieronder staan de vijf thema's beschreven die in de calltekst zijn benoemd.

Het doel van het project is om handelingsperspectieven te kunnen bieden aan startende agrarische ondernemers. Vanuit het oogpunt van die ondernemers zijn deze onderwerpen niet los van elkaar te zien omdat de keuzes binnen een thema effect hebben op de resterende mogelijkheden binnen de andere thema's. Deze afhankelijkheid en interactie dient helder in het onderzoeksplan beschreven te zijn.

1. Sociaal-emotionele aspecten

Bij elke bedrijfsovername hebben sociaal-emotionele aspecten een cruciaal effect op alle andere onderwerpen. Daarom moet hiervoor een ontwikkeltraject opgezet worden, met daarin aandacht voor zowel de bedrijfsopvolger, degene die het bedrijf afstaat, als voor eventuele andere betrokkenen. Internationaal is er, bijvoorbeeld in het Belgische [Kenniscentrum Bedrijfsopvolging](#), kennis en ervaring op dit gebied. Daar waar relevant is aansluiting bij die ontwikkelingen gewenst.

2. Financieel traject van overname

Aandacht voor en inzicht in de mogelijkheden en belemmeringen van overname van het bedrijf door een jonge ondernemer. De fiscale aspecten en hoe die per individuele ondernemer kunnen worden ingericht, moeten onderdeel zijn van het plan. Daarbij wordt onderzocht of het mogelijk is om het traject zo te (her)ontwerpen dat de financiële lasten, inclusief de fiscale aspecten, voor opvolger en overdrager acceptabel blijven en geen negatieve effecten hebben op investeringen in duurzame bedrijfsontwikkeling of innovaties. Hierbij wordt ook de samenwerking gevraagd met publieke (bijvoorbeeld RVO) en private financiële specialisten om meer zicht te krijgen op de financieringsmogelijkheden passend bij de financieringsbehoefte van een startende of overnemende boer. Ook de (on-)mogelijkheden van regelingen zoals Borgstellingsregeling Vermogensversterkende Kredieten kunnen als mogelijkheid worden opgenomen in het project.

3. Verschillende verdienmodellen

Het maken van een overzicht aan mogelijkheden binnen de kaders van de Nederlandse wet- en regelgeving, ook rekeninghoudend met de kringloopvisie van het ministerie van LNV. Dit overzicht moet resulteren in handelingsperspectieven voor de nieuwe ondernemer om te komen tot toekomstbestendige verdienmodellen. Hierbij wordt nadrukkelijk ook aandacht besteed aan verdienmodellen voor zij-instroom en innovatieve vormen van

ondernemerschap in de agrarische sector. De verdienmodellen moeten gebaseerd zijn op ervaringen en of onderbouwingen. Concreet betekent dat dat de mogelijkheden en beperkingen van bijvoorbeeld regionale afzet onderdeel van de modellen kan zijn, maar een speculatieve aanname over spontane verhoging van afzetprijzen zonder fundering op ervaring, niet.

4. Competenties en vaardigheden

Welke competenties en vaardigheden heeft de ondernemende boer van de toekomst in deze situatie nodig (financieel inzicht, ondernemerschap, schrijven van business- en investeringsplan, communicatie)? Waar is verdieping nodig? Welke educatieve vormen kunnen daarvoor worden gebruikt? Hiervan moet een overzicht worden gegeven. Specifiek wordt opgeroepen om daar waar wenselijk ook modules te ontwikkelen om hiaten op te vullen. Deze modules dienen zowel voor studenten in alle niveaus van het reguliere onderwijs, als voor een leven lang leren beschikbaar te komen. Dit gaat bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, over ondernemerschap en adaptief vermogen.

5. Kennis over en handelingsperspectieven voor de maatschappelijke context

Hoe kan de ondernemer worden voorbereid op de veranderingen in zijn/haar omgeving op het gebied van wet- en regelgeving en de veranderende maatschappelijke behoeftes? Het is belangrijk dat de ondernemer zich hier bewust van is en hier flexibel in kan handelen.